

Swedish Copyright Office and Consultants

SCOC AB

Stockholm 20 juni 2024

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Sänt via e-post

Yttrande över Statens kulturråds och Konstnärsnämndens redovisning av uppdrag att lämna förslag om organisationsförändring (KU2024/00280)

SCOC AB är ett konsultbolag inom området kulturpolitik, konstnärspolitik, upphovsrätt, organisationsförändringar, finansiell och ekonomisk utveckling.

Mats Lindberg som är CEO och delägare har nära 50 års erfarenhet av kulturpolitik och statliga insatser riktade mot kulturskapare och särskilt mot kulturskapare till olika typer av alster av bildkonst. Mats Lindberg följde nära processen när Konstnärsnämnden och Bildkonstnärnsfonden tillkom. Det är mot den bakgrunden vi vill lämna ett bidrag till departementets ställningstagande i denna för kulturen viktiga fråga.

Innan tillkomsten av Konstnärsnämnden i sin nuvarande form var politiken mot konstnärerna fragmenterad och svår att se resultatet av. Effekten på konstnärerna var begränsad och särskilt gällde det nyskapande och utveckling. Kulturminister Jan-Erik Wikström tog initiativ till att samordna och effektivisera den dåtida bidragsgivningen genom tillskapandet av en sammanhållen organisation som kunde möta de behovs som fanns i konstnärsgруппerna.

Syftet var att effektivisera bidragsgivningen och kunskapsinhämtningen om hur en väl fungerande konstnärspolitik skall vara utformad. Den nya organisationen har fungerat i ca 45 år och med alla mått mätt måste man konstatera att det fungerar mycket bra. Bristerna i konstnärspolitiken kan i första rummet inte sökas hos Konstnärsnämnden utan ligger främst i trögheten i det politiska systemets svårigheter att förstå, ta till sig och genomföra de reformer som föreslås. Som exempel kan nämnas den väl utformade och

SCOC AB

Tavastgatan 21, Stockholm, 118 24, Sweden

Tel: +46 70 713 5656

Email: info@swedishcopyrightconsulting.se

www.swedishcopyrightconsulting.se

CRN 559273-8495

Swedish Copyright Office and Consultants

SCOC AB

genomarbetade digitaliseringsrapporten (Digitaliseringens konsekvenser för konstnärers villkor. Åtterrapporering av regeringsuppdrag 2021-05-31), den presenterar ett flertal väl underbyggda förslag till att förstärka kulturskaparnas utsatta position i den digitala transformationen. Rapporten verkar vara undandömd och/eller bortglömd på departementet. Den visar dock vilken potential det finns i en specialiserad myndighet som tar sitt uppdrag på allvar, en myndighet som är lyssnande, analyserande och rapporterande.

Det finns tydliga värden som går förlorade vid en sammanslagning av de bägge myndigheterna. Uppsidan är svår att se. Möjligen blir det enklare att styra en sammanslagen myndighet, men även den fördelen – om det ens är en fördel – är svår att se. Det kan i stället bli tvärtom, att styrningen av myndigheten försvåras eftersom verksamheten som idag utförs av Konstnärsnämnden uppenbarligen kommer att underordnas den avsevärt större i Kulturrådet. Därmed skulle den politiska styrningen av konstnärspolitiken snarare försämrats än förbättras. Observera att detta inte har något att göra med så kallad armlängds avstånd utan handlar om att kunna följa hur samhällsförändringar påverkar konstnärsgруппerna för att utveckla konstnärspolitiken. Digitaliseringen är nämnd och det finns även andra viktiga trender i samhället t ex att allt fler yrken och anställda rör sig mot villkor vad gäller trygghet och sociala skyddsnät som sedan länge existerat för konstnärsgруппerna (vilket i praktiken innebär att skyddsnäten inte existerat). Det skapar politiska processer för att öka eller bredda trygghetssystemen och de kommer därför att beröra även konstnärerna. Vi har även en trend mot att behovet av innovation, kreativitet och nyskapande får en självständig men samtidigt mer integrerad betydelse i allt fler näringar, konstens och kulturens isolering till vissa plattformar och institutioner kommer att lösas upp och allt mer integreras i processer där det skapas varor och tjänster. Denna process bör underlättas och förstärkas eftersom det är en viktig del av utvecklandet av Sveriges framtida konkurrenskraft. Det är med andra ord fel att vidta åtgärder som på kort och lång sikt kan medföra att effektiva åtgärder riktade mot kreatörer försvagas eller uteblir.

Konstnärernas Riksorganisation, Sveriges Författarfond och KLYS (för att nämna några) har argumenterat väl och sakligt mot en sammanslagning. Vi kan bara vidimera att framförda argument är starka och väl avvägda.

Utredningen ger inget enskilt starkt argument för en sammanslagning. Vissa argument, t ex att Kulturrådet har lediga lokaler, är även banala. Har man för stora lokaler är det väl i första hand relevant att dra ner på dessa. De pengar som möjligen skulle kunna sparas

SCOC AB

Tavastgatan 21, Stockholm, 118 24, Sweden

Tel: +46 70 713 5656

Email: info@swedishcopyrightconsulting.se

www.swedishcopyrightconsulting.se

CRN 559273-8495

Swedish Copyright Office and Consultants

SCOC AB

in bedöms vara obefintliga, snarare talar mycket för en kostnadsökning. Vissa saker är inte heller lösta, såsom IASPIS verksamhet. Effektivitetsvinster är otydliga eller obefintliga. Det är lätt att konstatera att utredningen inte kan vara underlag för att en sammanslagning är rationell. Om en sådan sker måste det då motiveras utifrån andra argument och sakförhållanden. Det är inte lätt att finna argument för varför en väl fungerande myndighet ska riskeras gå i kras.

Det som bör motiveras all myndighetsverksamhet är medborgarnyttan och den uppgift och avnämargrupp som myndigheten främst ska rikta sin verksamhet till. Förutom att vara ett instrument i den svenska statens verksamhet ska myndigheten utföra sitt uppdrag på högsta möjliga nivå, det innebär att man ska nå uppsatta mål och följa de instruktioner som ges i förordningar och budgetanvisningar. Det finns ingen kritik att rikta mot Konstnärsnämnden i dessa avseenden, det är en väl fungerande myndighet som möter hög respekt hos konstnärerna och deras företrädare i konstnärsorganisationerna. Det finns inte heller någon kritik från den politiska nivån förutom byrackans okunniga skall mot nutidskonsten.

Det vore också ett stort politiskt misstag att genomföra en sammanslagning eftersom en sådan med stor sannolikhet skulle medföra väsentliga begränsningar i verksamheten under relativt lång tid. Det skulle drabba avnämarna, konstnärerna. Man bör ha i åtanke att konstnärlig verksamhet ofta bedrivs på gränsen av vad som är möjligt ekonomiskt och försörjningsmässigt, huvudproblemet är fortfarande samhällets ovilja att fullt ut betala för konsumtionen av kultur. Konstnärsnämndens fungerande bidragsgivning, i alla dess delar, är därför av stor betydelse. Störningar i detta får allvarliga konsekvenser. Sådana störningar kommer konstnärsgруппerna att reagera mycket negativt på. Det politiska priset blir antagligen kännbart.

Man borde vända på frågan och undersöka hur Konstnärsnämnden kan utvecklas. Här borde man utveckla ett projektarbete och utreda frågor närmare. Den nämnda digitaliseringsrapporten ger vissa förslag i den riktningen. Det finns även andra områden där Konstnärsnämnden skulle kunna spela en positiv roll. Man skulle t ex kunna koncentrera upphovsrättsfrågorna till Konstnärsnämnden från andra myndigheter. PRV har vissa av dessa frågor utan att det ger något bestående avtryck, de skulle hanteras effektivare av en myndighet som förstår avnämargruppens behov. Om man tog detta mer offensiva grepp på konstnärspolitiken syftande till att utveckla en starkare kompetens för framtiden skulle det vara till gagn för konstnärerna och för samhället i stort. Sveriges konkurrenskraft skulle tjäna på det.

SCOC AB

Tavastgatan 21, Stockholm, 118 24, Sweden

Tel: +46 70 713 5656

Email: info@swedishcopyrightconsulting.se

www.swedishcopyrightconsulting.se

CRN 559273-8495

Swedish Copyright Office and Consultants

SCOC AB

Vi står givetvis till förfogande för fortsatt kommunikation i dessa för Sverige viktiga frågor.

Stockholm dag som ovan

Mats Lindberg

Swedish Copyright Office and Consultants, SCOC AB

SCOC AB

Tavastgatan 21, Stockholm, 118 24, Sweden

Tel: +46 70 713 5656

Email: info@swedishcopyrightconsulting.se

www.swedishcopyrightconsulting.se

CRN 559273-8495

Swedish Copyright Office and Consultants

SCOC AB

SCOC AB

Tavastgatan 21, Stockholm, 118 24, Sweden

Tel: +46 70 713 5656

Email: info@swedishcopyrightconsulting.se

www.swedishcopyrightconsulting.se

CRN 559273-8495